

Z pramowy ministra ūnutranych spraŭ ab pałažeńni ū Polščy

Na pasiedžeńni sojmawaj budžetnaj kamisii ministr ūnutranych spraŭ Račkiewič dnie 20 h. m. skazaŭ pramowu, z jakoj pradstaŭlajecca pałažeńnie blašpiečnaści ū Polščy hetak: Pałažeńnie blašpiečnaści wa ūsiej dziaŭstwie ū minułym hodzie pahoršyła. Uzrasło achnaje prapustwa. Uzrasło ū hetym čaśie tak-ža prapustwa paważnaha charakteru: dziaŭstwanaj zdrady, bandyckich napadaŭ, na-

padaŭ paasobnych.

Pamnożyliśa tak-ža wypadki buntaŭ i supročstaŭleńniaŭ ūładzie. Uzrasła dziejnaś nielehalnaja — kolportaż nielehalnych drukaŭ, adbywańnie nielehalnych sabrańniaŭ i lik masowych wystupeńniaŭ. Uzrasła tak-ža dziejnaś arhanizacyjaŭ rewalucyjnych i terorystycznych, asabliwa na ūschodnich „kresach“.

Polskaja zahraničnaja palityka

U sojmawaj Kamisii zahraničnych spraŭ ministr Bek 14 h. m. wystupiŭ z ekspozycyja ab polskaj zahraničnaj palitycy, jakaja pradstaŭlajecca hetak:

Polšč u italijskaj wajnie nie zaciakaŭlena i ūtrymliwaje dobryja adnosiny z Italijaj, a tak-ža nie zajmaje stanowišča prociŭ Anhlii.

Polskaja palityka trymajacca paktu Lihi Narodaŭ datul, pakul bolšaś dziaŭstwanaj prytrymliwajacca hetaha pak-

tu. Polšč nia moža pajsci na aslableńnie Lihi Narodaŭ, jakaja žyŭlajecca centram mižnarodnaha supracouńictwa.

Pašla zaklučenieŭ dahaworu ab nienapadańni z Sawietami, Polšč zaklučyŭszy dahawor z Niamiečcynej ukraplaje mir miž Zachadam i SSRR.

Litwa nie padtrymliwaje z Polščaj dobrasusiedzkich adnosinaŭ, a Čecha-sławačcyňa praśleduje ū siebie palakoŭ

Liha Narodaŭ

U paniadzielaŭ 20 h. m. pačalaśa 90-taja sesija Rady Lihi Narodaŭ. Na hetaj sesii buduć razhladacca biahučyja sprawy apośnich padziejaŭ u mižnarodnym žyćci. Na peradku dnia, miž inšymi, staic sprawa sawiecka-uruhwajskaha incydentu, sprawa Hdansku i sprawa italijskaha abisynskaj wajny.

Hutarki i pratesty.

Z nahody adčynieńnia sesii Rady Lihi Narodaŭ u Żenewie, aprača hutarak aficyjalnych, adbywajucca tam ciapler usiakija hutarki nie aficyjalnaja, matarjał da jakich žbirajacca adu-

siul. Hetym razam palityki ū Ženeŭskich restaranach buduć mieć što hawaryć i ab našych ziemiach, bo, jak dawiedwajemśa, Wilenski polski Pratestacyjni Kamitet, jaki kirawaŭ niadziesiaŭniaj (19 h. m.) demonstracyjaj u našym Kraju, wysłaŭ polskemu ministru zahraničnych spraŭ pałk. Beku ū Ženewu telehramu, prosiačy hetak ministra, kab jon uziŭ pad uwahu hetuju sprawa i naležna joj pakirawaŭ. Telehramu podpisali: staršynia hienerał Miakałaj Osikowski, siabry: b. ministr Aleksander Meyštowič, Ad. Babianski i inž. Glatman.

Armija Lihi Narodaŭ. Pašla taho, jak Liha Narodaŭ akazałaśa biazsilnaj, kab zabaranic wajnu Japonii proci Kitaju (Mandžuryi) i Itelii proci Abisynii, znajšliśa prajektadaŭcy sarhanizawańnia mižnarodnaj armii, jakaja zaležyła b biespasredna ad Lihi Narodaŭ i wykonywała b jejnyja zahady. — Hetki projekt padaje ū londynskim „Times“ (čas) lord Doze.

Sumnaja statystyka. Pawodle statystycznych abličeńniaŭ biura Lihi Narodaŭ, u 1934 h. na celym świecie z hoładu i niedastatku pamiarło 2.400 000 asob, samahubstwam-ža z niedastatku sposabaŭ da žyćcia končyła 1.200.000 duś.

Z Abisynskaha frontu. Abisynija zmuśana baranicca ad italijskaj na dwuch frontach: na poŭnačy i na paŭdni. Z pačatkam Nowaha Hodu Abisyncy ażywili swaju dziejnaś na frontie paŭnočnym, adbrajučy nazad tyja abšary, z jakich spačatku wajny biaz boju adstupili, dy zdabywajuccy wialikija zapasy zbroi i prawijantu. Italijskacy pry hetym staraliśa wykarystać swaje aeraplany, ale zrabili hetu nieŭpapađ, bo zamiest abisynskaha wojska, pačali absypać bombami pla-coŭki mižnarodnaha Čyrwonaha Kryža, čym u kancy sami sabie zaškodziłi.

Za apośni tydzień pačalaśa ażyŭleńnie i na paŭdionnym frontie, ale tut užo pierawažna z boku italijskaj, jakim i ūdałosia tymčasam adsunuć abisyncaŭ u hory. Kamandzier abisyncaŭ na hetym frontie Ras Desta zajawiŭ, što jon adsunuŭsia ū hory tam, što atrymaŭ nakaz ad negusa aśčadžać sily i nia žwiazwacca ū boj ū adkrytym terenie wyhodnym dla italijskaj i niawyhodnym dla abisyncaŭ.

Z WILNI.

Roznyja wiestki

Z POLŠČY

Pawodka administracyjnych štrafaŭ. Pawodle padličeńniaŭ Halaŭnaha Statystyčnaha Biura za čas ad 1.X.1934 h. da 30.IX.1935 h. u celaj Polščy bylo nałożana 1.102.765 administracyjnych štrafaŭ. Na koźnych 10.000 nasielnictwa prypadaje ū siarednim 329 štrafaŭ. U sud škirawana bylo 3.2 prec. usich spraŭ.

Uznoŭ štrajki ū promyśle. Apośnim časam u łodzkiŭ promyśle ūznoŭ pačaliśa štrajki. Pryčynaj štrajkaŭ joś pahroza astanoŭki niekatorych fabryk, a tak-ža namiečana ja abnižka rabetnickich zarabotkaŭ.

Z ZAHRANICY

Adstaŭka kabinetu Lawala ū Francyi. Pašla taho, jak četyry radykalnyja ministry kabinetu Lawala padaliśa ū adstaŭku, dnia 22 h. m. padaŭsia ū adstaŭku i cely kabinet. Dymisyjanawanyja ministry wykonywajuccy swaje abawiazki da času ūkompletawańnia kabinetu nowaha.

Śmierć anhielskaha karala Juraha V. Unočy z 20 na 21 h. m. pamior anhielski karol Jury V. Nibažčyk u minułym 1935 h. uračysta światkawaŭ 25 uhodki swajho panawańnia. Karaleŭski tron Brytyjskaj Imperyi zaniaŭ najstarejšy syn nibažčyka princ Uelski, pryjmajuccy imia Edwarda 8-ha.

Kanfiskata. „Przeł. Wil.“ Nr. 1—2 skanfiskawany za dwa artykuly: „Recydywa“ i „Co dalej?“. Administracyjni ūłady ū hetych artykulach uhledziłi niepraŭdziwyja wiestki.

IX. Зямля.

§ 22. Зямля і ўсе прыродныя багацці на Беларусі, на падставе прыроднага права, зьяўляюцца ўласнасцю Беларускага Народу.

§ 23. Валаданьне і карыстаньне зямлёй на Беларусі павінна быць апёрта на падставе права ўласнасці (глядзі § 19).

§ 24. Прыватная зямельная ўласнасць павінна быць урэгулявана так, каб ня шкодзіла агульна-грамадзкаму дабру (глядзі § 20).

§ 25. Вобак прыватных зямельных гаспадарак могуць існаваць і гаспадаркі калектыўныя, дзе гэтага хочуць людзі, а так-жа дзе гэтага вымагае агульна-грамадзкае дабро (гл § 21).

§ 26. Найбольш адпаведнай формай прыватнай зямельнай гаспадаркі Б.Н.А. уважае гаспадарча-самавыстарчальныя хутары.

§ 27. Хутары павінны мець зямлі ня больш такой нормы, якой хапае на дастатнае выжывленне і культурнае ўтрыманьне сялянскай сям'і.

§ 28. Беззямельныя і малазямельныя сяляне зямлю атрымваюць бяз выкупу.

§ 29. Разрачунак за зямлю з ўласнікамі праводзіць дзяржава.

§ 30. Арганізаваньне зямельных гаспадарак, а так-жа азначаньне колькасці зямлі і варункаў яе атрымання праводзіцца адпаведнымі органамі, у паразумленьні з тымі, каторых гэта бязпасредна датыча.

§ 31. Б.Н.А. імкнецца да пашырэння і павялічэння зямельна-гаспадарскай культуры.

§ 32. Б.Н.А. за справядлівыя цэны на прадукты сялянскія і фабрычныя: проці выкарыстання вёскі месцам і наадварот.

§ 33. Б.Н.А. проці чужога асадніцтва на беларускіх землях.

X. Справы работнікаў.

§ 34. Для работнікаў фабрычных Б.Н.А. бароніць:

- васьмі-гадзінны дзень працы,
 - права страйку, як абарону ад вызыскаў, і права праф-саюзаў,
 - калектыўныя ўмовы, дзеля забяспечанья лепшай аплаты,
 - забарону начной працы (вынятак там, дзе вымагаюць тэхнічныя варункі або грамадзкія патрэбы),
 - забарону працы шкоднай здароўю жанчыны,
 - забарону працы дзясцям у фабрыках, неадпаведную іх веку,
 - нядзельны адпачынак.
- § 35. Б.Н.А. за праўную апеку над працоўнымі на зямлі, у фабрыках і над хатняй службай адумысловым уставадаўствам.
- § 36. Б.Н.А. бароніць усе дасюлешнія соцыяльныя і прафэсійнальныя здабычы работнікаў, а так-жа змагаецца за іх пашырэнне і далейшае разьвіццё.

XI. Адносіны між сялянтам, работнікамі і інтэлігенцыяй.

§ 37. Б.Н.А. за салідарнасць сялян, работнікаў і інтэлігенцыі і ўсіх працоўных.

§ 38. Б.Н.А. проці дыктатуры работнікаў над сялянамі і наадварот.

§ 39. Б.Н.А. імкнецца да таго, каб не пралетарызаваць грамадзян, але надзяляць іх уласнасцю: сялянскіх работнікаў надзяляць зямлёй, а фабрычных рабіць супольнікамі прадпрыемства. Б.Н.А. імкнецца да таго, каб і фабрычных работнікаў надзяляць зямлёй, дзе-б яны маглі мець прынамся гарод і пабудаваць сабе хату.

XII. Ахова здароўя і грамадзкая апека.

§ 40. Б.Н.А. за грамадзкую ахову здароўя грамадзян.

§ 41. Б.Н.А. за соцыяльную ахову над інвалідамі і сіротамі.

Пісьмы з вёскі

За родную газету.

Чэраўкі, каля Кабыльніка, Прыпадкава папала ў нашу вёску газета „Беларуская Крыніца“, з якой даведваемся аб жыцці Беларусі і аб галоўных падзеях у свеце. Зацікавіліся нашыя сяляне роднай газетай і некаторыя пастанавілі мець „Бел. Крыніцу“ заўсяды — паслалі ў рэдакцыю пісьмо і папрасілі прысылаць газету.

У нас ёсьць польская школа, пры якой сарганізаваны г. зв. „эспул тэатральны“. Гэты „эспул“ ладзіць прадстаўленьні, ведама, польскія і выпісвае для нашай моладзі польскія газеты. Моладзь нашая лепш цікавіцца беларускімі газетамі, чым польскімі. — Як паявіцца ў вёску беларуская газета або кніжка, дык зыходзяцца хлопцы ў адно мейсца і супольна чытаюць.

Падаючы аб вышэйпісаным у рэдакцыю, просім паясьніць, як пісаць у газету весткі з нашай старонкі і як залажыць сваю, беларускую бібліятэку.

Маладыя Беларусі.

АД РЭДАКЦЫІ: у газету пішце аб правах жыцця грамадзкага, культурнага, народнага і агулам аб усім, што мае характар агульны, народны, палітычны. Выпішце з кнігарні кніжкі і будзе бібліятэка. Залажце гурток Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры і ладзьце свае, беларускія прадстаўленьні.

Дамаганьне беларускай газеты.

Пачапава, Наваградзкі пав. У 1934 г. у лютым я паслаў складку на „Бел. Крыніцу“ 4 зл. і атрымаў прэмію з кніжак, за каторыя я і ўся наша моладзь дзякуем выдавецтву „Бел. Крыніцы“. З пачатку году газета „Б. Кр.“ прыходзіла да нас у вёску акуратна, пасля пачала прыходзіць неакуратна, а ў канцы і перастала. Хто тут вінават, ня ведама, пошта ці адміністрацыя? Дзеля гэтага звяртаю ўвагу адміністрацыі, каб газету высылала акуратна і спраўджала, ці пошта даручае. Пры гэтым мушу адзначыць, што гэнэра мая заўвага ня ёсьць маёй асабістай, але гэта просьба мясцовых людзей, якія зацікаўлены беларускай газетай — „Бел. Крыніцай“ і незалежніцкім кірункам. Гэтага газэта нясе ў нашу вёску святло, пачуцьцё народнае і дэмакратычнае прадажнікаў беларускай справы, якія наступяюць на нашу моладзь.

Ятраўскі.

АД РЭДАКЦЫІ: Усім нашым чытачом газету высылаем акуратна.

XIII. Коопэрацыя.

§ 42. Б.Н.А. за пашырэнне спажывецкай, вытворчай, гандлёвай, крэдытнай і інш. коопэрацыі (коопэратыўныя крамы, малачарні, аляярні, льярні, пазычкова-ашчадніцкія касы, коопэратывы здароўя і г. д.) і за поўную свабоду ейнага разьвіцця.

XIV. Падаткі.

§ 43. Мерай падаткаў павінен быць даход. Дзеля гэтага, хто больш мае даходу, той прагрэсыва больш плаціць і падатку. Сяляне плацяць залежна ад колькасці і катэгорыі зямлі, а гараджане — ад сваёй маемасці. Катэгорыю зямлі ўстанаўляюць сялянскія камісіі пры самаўрадах, а ацэнку маемасці ў гарадох — такія-ж камісіі складзеныя з гараджан.

§ 44. Б.Н.А. проці падаткаў пасрэдных (укосных) на прадукты першай патрэбы, як на соль, газу, цукар і інш.

§ 45. Б.Н.А. за адзіны падатак, гэта знача за такі, які-б вызначаўся раз у год, з разлажэннем на раты і з азначэннем тэрміну.

§ 46. Даход патрэбны толькі на пражыванне.

XV. Суд.

§ 47. Суд павінен быць незалежны ад палітычных кірункаў і ад адміністрацыі.

§ 48. Ува ўсіх важнейшых крымінальных і палітычных справах прыгавары пастанаўляюцца судамі прысяжных.

§ 49. Б.Н.А. проці кары сьмерці.

XVI. Войска.

§ 50. Б.Н.А. змагаецца з палітыкай мілітарызму і імкнецца да замены сталай арміі народнай міліцыяй.

Дамагайдзеся газеты на пошце і калі пошта вінавата, пішыце ў Дырэкцыю Пошты скаргу. Кантроль даручэння газеты з пошты хутчэй малежа да самога падпішчыка, як да адміністрацыі часапісу.

Вясковыя падзеі.

Лядкі, Стаўпецкага пав. Дабра няма ў нашай ваколіцы—надта многа йшчэ ёсць „дзікіх“ людзей. У нас ёсць „Пажарная Стража“ і гурток Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры. Надовячы „Стража“ ладзіла польскае прадстаўленне — ставілі безсэнсавую сцэну „Вырозумялі Комісаж“. На гэтым прадстаўленне зайшлі і некаторыя сябры Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры. Пасья прадстаўлення пачалася бойка — „дзікуны“ напалі на сяброў гуртка Інстытуту, якія змушаныя былі бараніцца фізічнай сілай і абараніліся.

Другое здарэнне было гэтак: У нашай вёсцы адбыўся сход дзеля перавыбару управы „Пажарнай Стражы“. На сход прыбыў паведавы інструктар, які загадаў выключыць з „Пажарнай Стражы“ тых асоб, што належаць да гуртка Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры. Такім чынам з нашай „Пажарнай Стражы“ выключаны і начальнік гэтай стражы, бо ён зьяўляецца так-жа сябрам Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры. Влад.

Народная сьведамасьць шырыцца.

Стахоўцы, Постаўскага пав. У нашай вёсцы народная сьведамасьць шырыцца. Прыходзіць 9 экзэмпляроў розных беларускіх газет у вёску, а моладзь і старэйшыя ахвотна іх чытаюць. Чытаюць нашыя людзі і беларускія кніжкі. Гэта так жывуць духавым жыццём сьведамыя людзі. Нясьведамыя жывуць у цемнаце — нічога яны ня чытаюць і нічым, апрача дэнатуркі, ня цікавацца.

Летась 8 верасня, як па ўсей Польшчы, былі выбары — галасаванне ў нас адбылося ў Занарачы, за 3 вярсты ад нашай вёскі. Сьведамыя беларусы ведалі, што нашых кандыдатаў у Сойм і Сэнат ня было, дык і галасаваць не хадзілі, хадзілі галасаваць нацыянальна нясьведамыя сяляне і аддавалі свае галасы за расейца Піманава.

Нашыя сяляне крылу абмаскоўленыя і па сваёй цемнаце некаторыя трымаюцца расейшчыны, якая ў нашай вёсцы ёсць сымбалам

цёмнацы. Сьвятлейшыя людзі—гэта нацыянальна сьведамыя беларусы.

Тут трэба адзначыць, што сымбаль цёмнацы ў нашай вёсцы знікае, людзі прасьвяцаюцца і народна ўсьведамляюцца.

І. Хоц.

Ciarpiać i hoład i choład.

Wioska Brančany, Bielastockaha pawietu. Brančany sływuć tut u wa ūsiej akolicy. Jany družny narod. Hrudźmi stajać adzin za druhoha. Začapić hdzie brančanca, to za jaho ūsia wloska biarecca i tamu ad ich ciažka abaranicca. Zatoje, peŭna, i heta wioska nazwałasia Brančanami. U Brančanach bielaruskaja świedamaść nia duža wialikaja, ale bolšaja jana, čym napr. u Pamiahačach. Brančancy ūžo takuju bielaruskuju naturu majuć, što wialikich ceremonijaŭ jany z nikim nia robiać. Prad nikim jany nie nadymajuca, jak taja prad walom žaba. Jany duža naturalnyja bielarusy. Jak lepiej, jak lahčej, tak jany i haworać. Žywuć tut ludzi z pracy ruk. Ziamli ū ich pa zahončyku. Tak i siak paraskidanyja ū wioscy chatki. Druhija wioski z brančancaŭ padśmiejujuć, byccam jany duža prostyja ludzi. Tut u wajnu było malefkaje zdareńnie. Biaz chleba haładawali ludzi. Niechta z Brančan na poli z jamy dastaŭ čužuju bulbu. Kradziež hena nia była ū toj čas kradziežaj, ale heta i stahońnia brančancam prypaminajuć.

Ahułam u Bielastockim kutočku ludzi i ich žyćcio pakazywajuca nam duža cikawymi. Na čaławiečka hladziš ty, a jon niespačeńnieki. Ale zakrani ty jaho, to jon pabielarusku jak raźwiadziecca — jość čaho słuchać. Tutaka zaŭważajecca nadta jaskrawy pierachod z mowy bielaruskaj na polskuju i naadwarot taksema. Toj samy čaławiek hawora i pabielarusku i papolsku, ale ty wuchu swajmu nia wieryš. Bo jak mianiaje jon swaju mowu, to ty, mima woli, na jaho hlanieš, kab upeŭnicca, što heta čaławiek toj samy. Tut ludzi takija, što ū chacie jon jeść adnu bulbačku, a ludziat pakazywaje, što jon jeść chleb. Umiejuć ciarpieć tut ludzi i hoład i choład, ale maŭčać i ciarpiać. B.

Baranić swajo prawa treba.

Juchnawiec (kala Bielastoku) pierad kaladami byŭ u žalobie, pamior ich probaršč.

Heta čysta bielaruskaja parachwija. Jana z polskimi probarščami nia moža dawać sabie rady. Juchnawieckija parachwijanie wyrezna sabie

i druhim kažuć: „Wot, kab nam probaršča, što ūmieje hawaryć pa našamul“ Ale ū Bielastočynie musić nia skora dačakacca nam bielaruskich probarščaŭ, bo, jak my čujem, tam dalej i to ad ludziej paadbiralisi swaich probarščaŭ. U susiedztwie z nami ū Trychoŭcy raz byŭ bielaruski probaršč. My tudy chadzili hladzieć bielaruskich paradkaŭ u kaściele i nam jany padabalisia, my hena i ciapier pomnim.

Oj, jak bielarusam katalikom treba stojka baranić swajo prawa! Bo-ž i maładyja i staryja ksiandyzi na Bielarusi nadta mocna kryużdiać swaich bielaruskich awiečak. Jany psujuć bielaruskuju naturu i zabiwajuć u ich bielaruski duch. Hetak robicca nia tolki ū Juchnoŭcy, ale i šyrej pa Zachodniaj Bielarusi. J.

Z našaj staronki.

Patrebichy, Świacianskaha paw. Kala nas žywuć pierawažna bielarusy, pa wiery ūsie kataliki. Apošnimi hadami žyćcio ū našaj staroncy wielmi pahoršyłasja—haspadarčy kryzys mocna prycisnuŭ sialan.

Narodnaja bielaruskaja świedamaść siarod našych sialan pašyrajecca, asabliwa siarod moładzi, jakaja čytaje bielaruskija hazety i knižki. Našaja moładź ładzić bielaruskija pradaŭleńni — 14 XI.1935 h. ū w. Dubnikach, pad kiraŭnictwam Edweda Kareckaha, adyhrona była kamedyja „Ščašliwy muž“. U wioscy Damicioch, Łyntupskaj wołaści, było anahdaj pradaŭleńnie, na jakim adyhrona pabielarusku kamedyja „Mičalka“. Ludzi bielaruskimi pradaŭleńniami nadta cikawiacca.

Adnym słowam świedamaść narodnaja ū nas jość i heta ūžo ūsludy widać. Nam patrebnaja swaja, bielaruskaja arhanizacyja. U polskija arhanizacyi našaja moładź nia maje achwoty iści.

Dyk arhanizujmasia i prašwiačajmasia. J. P.

Kulturnaja praca.

Aksiuta wa, Brasłaŭskaha paw. Dzień 12 studzenia siol. u našaj wioscy byŭ niazwyčajny — u hety dzień našyja sialanie pačuli sa sceny rodnuju bielaruskuju mowu i pieśniu. U nas nia ma bielaruskaj arhanizacyi. Jość u nas polskaje „Koła Młodzieży Wiejskiej“. Hetaje „koła“ zładziła bielaruskaje pradaŭleńnie. Zacikaŭleńnie i radaść ludziej trudna apisać — na scenie pradaŭlali kamedyju „Zbianteżany Saŭka“, a na zali byŭ ščyry śmiech da słoz. Nerodu było šmat — mnohija pryjażdžali z dalo-

kich wiosak na bielaruskaje pradaŭleńnie. Pradaŭlali tak-ža i patryjačuju scenu „Pieršyja lastaŭki“.

Treba wiedać, što heneje pradaŭleńnie ładziła moładź, što naležyć da „Koła młodzieży wiejskiej“ — aficyjalna polskaj arhanizacyi. Našaja moładź i ū čužych arhanizacyjach narodna ūświedamlajecca i pačynaje pracawać dla dobra bielaruskaj sprawy. Za hetkija pastupki aksiutaŭskaj moładzi sława!

Lawon Žalejka.

Naša pošta

Učasniki. Dziakujem za wiestku — karystajem.

Raslancu. Atrymali, pieradali staršyni BIHiK. Karystajem.

K. S — č. Drukujem, dziakujem, pišycie ab robotnickich sprawach čaściej.

Ladki. Korespondencyju atrymali, dziakujem, nadrukujem u nastupnym numary, pišycie čaściej.

Zarecki. Pišmo atrymali, skarystajem; praz hazetu padadziom paradu.

Patrebichy. Atrymali, dziakujem, skarystajem, premiju wyšlem, pišycie čaściej.

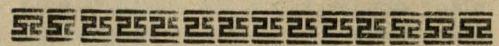
I. K. z Machała ū. Pryhožaje Wašaje pišmo atrymali, biblijačeku sastawim i pawiadomim Was ab koście pierasyki.

Prysuŭny. Ab dziejnaści hurtka atrymali, skarystajem.

J. P. Dziakujem, skarystajem, pišycie čaściej.

Lawon Žalejka. Atrymali, drukujem, pišycie, niezabywajcie nas.

Jotraŭski. Pišmo Wašaje drukujem, pišycie ab žyćci ahułam u Wašaj wakolicy.

UWAHA!

UWAHA!

Uniadzielu 26 studnia siol. u zal Biel. Instytutu Haspadarki i Kultury pry Zawalnaj wul. Nr. 1—1 Staršynia Instytutu Ks. W. HADLEŬSKI pračytoje publičnuju lekciju na temu

„Pačatki historyi Bielarusi“.

Pašla lekciji charawija śpiewy bielaruskich narodnych i kaladnich pieśniaŭ i deklamacyi. Pačatak roŭna a hadz. 17-aj. Uchod wolny i biaspłatny

Urad Wilenskaha Addzielu BIHiK

KATALOG bielaruskich knižak

na žadańnie wysyłaecca

DARMA.

Adrasawać: Bielaruskaja Kniharnia «PAHONIA»
Wilnia, Zawalnaja 1—1.

Dr. Stanisłaŭ Hrynkievič

Aświeta

(Ab Narodnym Uniwersytecie i inšych sposabach aświetaŭneje pracy).

11. Arhanizacyi moładzi.

Zaležna ad charakteru arhanizacyi budziem bačyć taki ci inšy sposab i sprobny realizawać prablemy aświety. Najčastej ramy arhanizacyi dawoli šyrokija, tak što nahladajuca ū ich imknieńnie pa młery mahčymaści abchapić usie haliny žyćcia. Inšyja adnak majuć na ūwiecei wyklučna adnustaranu žyćcia, prykladam wyklučna spartyŭnyja arhanizacyi, abo majućyja nauwiecei tolki krajaznaŭstwa ci daśledywańnie historyi ci jašče niešta inšaje.

U bielaruskich umowach pad Polščeju, jak heta nia dziŭna, dahetul nia majem my swaje arhanizacyi moładzi. Ale! Sapraŭdy niwodnaje arhanizacyi! Na terytoriji bielaruskaj majem zatoje šmat arhanizacyjaŭ moładzi, da jakich naležać dziaŭčaty i chlāpcy bielarusy, adnak heta arhanizacyi čužyja. Jany nia ūmieli zakranuć nutra, duży swaich siabroŭ. I nia ma čaho dziwicca, inakš jano było i niamahčyma.

A jakija wialikija i bahatyja mahčymaści pierad pracaju ū arhanizacyjach moładzi. Wielmi časta wiaduć jany čytałni, kursy hramoty, bibliateki, ahułam akcyju aświetaŭny ū najšyrejšym sense hetaha słowa.

Sprawa hena ja nastolki balučaja i wažnaja, što jaje treba ū nas zaŭsiody trymać na paradku dnia.

Chaj skaz „moładź—našaja budučyna“ i padobnyja jamu hučać mo' krychu adnastajna, praŭda ū ich ūsio-ž wialikaja. Razumiejem i wiedajem, što ślach žyćciowy adzinki—heta praciažnaja linija, jakaja moža padymacca ci spuskać stromka z horki, zaŭsiody adnak trywaje biez pierarywu da samaha kanca, da śmierci čaławieka. Dyk treba ūzhadowywać charakter adzinki zmałku. Charakter

uzhadowyjaecca ū stamji, škole, u sužyćci z rawiešnikami, supracounikami chatnimi, i niachatnimi, a značycca wiadowskimi susiedziami u swajoj hminie, carkwie, kaściele i h. Uzhadawańnie takaje realizujecca na ūlońni swajej arhanizacyi. Na štodzień dyk my i nia bačym tych wializarnych sledamkaŭ, jakija pakidaje pa sabie arhanizacyja. Tolki nie zabywajma, što kab acanić wyšyniu hary, ci charastwo cudoŭnaje architektury ci nikatorych radoŭ malarstwa — treba mieć perspektywu, treba krychu adstupicca i pahladzieć zdalok. Što moža kazać ab bitwie učasnika jaje? Jon bačyŭ malusieŭkuju tolki z jaje častku i wyabražaje z hetaha ab cełaści. Hetak i z pracaju nacyjanalnaju i z pracaju arhanizacyjnaju ū mienšym ci zusim maleńkim maštabie. Ci z efektu postupu i zdabyčau bielaruskich, skažam u parfienauškaj ci inšaj wołaści, možna asudzić, što зробlena ahułam dzieła bielaruskaje sprawy?! Jajna, što nial...

Dyk arhanizacyja daje šmatlikija karyści. Pakażam tolki na adno. U swajoj arhanizacyi možna padtrymać charakter, nie dapaścić da demoralizacyi, zahartawać, baranić ad tych razjadajučych dziejańniaŭ, ab jakich čujem my siańnia na našaj wioscy. Što čaławiek słaby, wiedajem my dobra. Wielmi časta treba jaho paddzaržać, jon potym addužaje a siańnia woš treba jamu pamahčy, kali jon jašče nadta woły.

Arhanizacyja prywučaе canić hramadzkuju, publičnuju apiniju, šukajućy pry hetym u joj hlybiejšych, wažniejšych staron. Arhanizacyja ūzhadowyjae hramadzkae sumleńnie.

Nia dumaju tutaka pišać ab usich staranach pracy arhanizacyjaŭ moładzi. Chacieŭ-by tolki padčyrknuć z naciskam, što adsutnaść ich u Zachodniaj Bielarusi—heta žywaja i balučaja rana, jakaje pakinuć biazdziejna my nia možam.

Z pytańniem arhanizacyjaŭ moładzi stulna zlučana fizyčnaje ūzhadawańnie narodu. Siańniašni spartowy „uzdojm“ zakranuŭ uwieš świat. Da

bielaruskaje wioski dochodzić tolki słaboje recha ab roznych dužańniach, dahonkach i h. d. Henyja konkurs žaŭlajuca tolki adnoju staronuju sportu i nie ab takim sportie treba nam rupicca. Sport tady tolki budzie karyсны, kali budzie masawym, kali zhurtuje kola siabie wialikija masy ludziej, jak dziejnych učasnikaŭ. Tolki hetki sport karyсны, zdarowy. Jon zakraplaje hramadzka ju instyktu ludziej.

Praca nad sportam najbolš patrebnaja i najbujniej raźwiwajecca siarod moładzi. Moładź zrazumieŭšy i naležna acaniŭšy značeńnie sportu padtrymae jahony razwoj budučy sama ūžo ū spiełym wieku. Dyk pačynać hetkaju pracu možnatołki z moładzdziju i šyrokajaje razhortywujućy.

Dasiulešnja sprobny bielaruskija ū henaj halinie nie pakinuli wialikich sledamkaŭ. Jość ci była prynamsia na bielaruskaj emihracyi arhanizacyja „Sokała“, tolki nažal niejaka dahetul nia pryščapilaš henaja pryhožaja ideja na wioscy. Byli sprobny naładzić pracu ū formie skaŭtingu („hajsaki“ pawodle prapazycyi hram. Kazloŭskaha). Jak los henych sprobnaŭ, nia wiedaju.

Sučasny kryzys nia tolki ekanamičny, a šmat za jaho wažniejšy — kryzys kulturny paklikaje na paradak dnia formy žyćcia masawa, byccom tolki ū masie možna znašci adkaz i apraŭdańnie ūsiaho, ab čym čaławiek latucić i da čaho imkniecca. Pryklady swajerodnaje „masawaści“ nehladajem i ū balšawikoŭ u Rasiei i ū fašystach u Italii i ū hitlerouškaj Niamiečynie. I nahladajućy za razwojem pamianionych formaŭ u roznych narodaŭ, chacia i bačym kult adzinak, adnak žyćcio trymajecca tam na arhanizacyjach najšyrejšych, jakija imknucca zachapić u sferu swajho dziejańnia na't maloje dzicia.

Jość u hetym wialikaja nawuka i nam nia tre' zabywacca wučycca z faktaŭ, jakija nam nakidywaje historyja. Budawać ad nizoŭ jaknajšyrej i pačynać ad moładzi. Moładź maje cikawańni šmatlikija i uniwerselnyja, dyk i arhanizacyi i dzieła moładzi chaj buduć hetkimi uniwersalnymi.